

meister föreslog hos Kongl. Majt af dessa skäl, samt för att gifva Tyskarne mera lust att inflytta i Riket och befolka den nya staden, att en Tysk Församling måtte få inrättas, och sedan detta vunnit nådig sanction, blef denna Församling, genom nådigt bref af den 17 October 1689 tillsagd samma privilegier som de i Stockholm och Göteborg inrättade Tyska Församlingar. Man tänkte nu på uppbyggandet af en tillräcklig Kyrka, men som detta i penninglösa tider, af fattige ledamöter ej så snart kunde ske, nödgades Församlingen, hvilken i början endast bestod af 24 hushåll, att hålla sin Gudstjenst i ett på Landbrogatan beläget stenhus, tillhörigt Rådmannen Theodor Christoffers. Första högmessogudstjensten förrättades här 1:sta Söndagen i Advent, den 1 December 1689, då Församlingens förste Kyrkoherde, Magister Hauswolff, predikade öfver Sam. 7: 12; och ifrån denna dag till den 27 Junii 1709 begagnade Tyska Församlingen nedra våningen af detta hus till kyrka *). Under tiden hade man insamlat en liten hjälp till kyrkobyggnad. Konung Carl XI hade gifvit 10,000

*) I väggen af detta hus, nu tillhörigt Handlanden A. P. Elmstedt, var en stor rund sten af svart färg inmurad, hvori med förgyllda bokstäfver var inhugget: "Welt wie du willst; Gott ist mein Schild"; men vid reparationen efter 1790 års eldsvåda blef den borttagen. Vid sin första Gudstjenst hade Församlingen ett bord till altare, en catheder till predikstol och inga bänkar.

Daler, Enkedrottningen 2,000 Daler och Grefve Wachtmeister 1,000 Daler Silfvermynt, hvilken sammanräknade summa 13,000 Daler äfven ansevärt föröktes genom en Collect och öfrige frivillige sammanskott, men denna summa var för liten att dermed något skulle kunna företagas, och kanske hade kyrkobyggnaden icke så snart blifvit börjad, om icke en olyckshändelse bidragit till påskyndande deraf. Ett tusende femtio fyra daler, en i Kyrkans fattiga belägenhet stor summa, voro bortstulne och måste således rabatteras från tillgångarne; man fruktade vidare besök i cassan och beslöt derföre att arbetet skulle företagas. Den 3 Junii 1697 lade Grefve Hans Wachtmeister, i närvaro af sine begge söner, Flottans Flaggmän, Stadens Embetsmän och Församlingens medlemmar, grundstenen vid altaret till det nya Tempel, som sedan efter Nicodemus Tessins ritning, byggdes.

Sedan alla tillgångar voro medtagne, måste likväl byggnaden, som var fortsatt i knappa tre år, afstanna intill år 1703; då började man åter söka medel till Kyrkans fullbordan. En betydlig collect från Holstein, uppgående till 1,400 Caroliner, en ifrån Pomern och Mechlenburg, utgörande 1,200 Daler, en skänk ifrån Hamburg af 1054 Daler och en ifrån H. K. H. Hertiginnan af 700 Daler upphjelpste så betydligt Församlingens finanser att man åter med mera kraft kunde företaga arbetet, så att